

COMEMORATIVE

COMMEMORATIVES

Natalia Gheorghiu: istoria lucrului bine făcut (1914-2014)

Natalia Gheorghiu: the history of a well-done thing (1914-2014)

Edificiul chirurgiei din Moldova a fost înălțat de personalități marcante, trudituri modești, care au adus o contribuție neprețuită la zidirea lui.

Una dintre persoanele a cărei bogată experiență chirurgicală, didactică și științifică o considerăm un model demn de urmat este Natalia Gheorghiu, dr. hab. șt. med., profesor universitar, academician al Academiei de Medicină din Rusia; Om Emerit în Științe, Medic Emerit, cavaler al Ordinului Republicii Moldova, cetățean de Onoare al orașului Chișinău.

Născută la 29 noiembrie 1914 în satul Lesnoe, județul Tighina, face studiile universitare la facultatea de medicină generală din București, frecventând cursurile celor mai cunoscuți profesori ai timpului. Mai apoi, parcurge întreaga „ierarhie medicală”, fiind extern, intern, apoi – secundar al unor clinici de prestigiu din București.

După absolvirea facultății și-a început cariera profesionalistă în calitate de medic de familie, apoi, în timpul celui de-al II-lea Război Mondial, a lucrat în calitate de chirurg militar.

De mai bine de jumătate de secol (din mai 1946 și până în februarie 2001), a activat la USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova la catedrele chirurgicale, ascensiunea Domniei sale fiind marcată de următoarele „reper”: medic secundar de clinică, asistent, conferențiar, profesor universitar, academician al AȘM din Rusia. Caracteristica principală a Domniei sale, în condițiile în care, fiind chirurg la adulți, a izbutit să separe chirurgia copilului; cunoștințele în domeniul dat au devenit tot mai sofisticate, iar procedurile chirurgicale – din ce în ce mai complexe. Părintele chirurgiei pediatrice, academicianul Natalia Gheorghiu, ne apare în ipostaza unui gigant, al cărui operă este imposibil de reproșat.

A îmbrățișat chirurgia pediatrică imediat după război, manifestându-se ca un chirurg de talie europeană. În 1957 a fost numită șef al Catedrei de chirurgie pediatrică, pe care a condus-o cu competență și autoritate până la pensionare (1986), urmând să activeze în calitate de profesor al aceleiași catedre până în februarie 2001.

Energia creatoare a Nataliei Gheorghiu a ajutat-o să extindă în termeni relativ reduși baza clinică și cea de studii a catedrei, s-o înzestreze cu cele mai moderne aparate de diagnostic și tratament. Academicianul Natalia Gheorghiu a depus mari eforturi pentru dezvoltarea chirurgiei pediatrice în Republica Moldova. Una din inițiativele ei prevedea înființarea unei Clinici Universitare și a unui Centru Universitar de Chirurgie Pediatrică în Republica Moldova.

The foundation of surgery in Moldova was laid by a series of remarkable personalities – modest workers who built it up brick by

brick.

One of these greats, a role model owing to her vast surgical, educational, and scientific careers, is Natalia Gheorghiu, *doctor habilitatus* in medical sciences, university professor, Academician of Academy of Medicine in Russia, Chevalier of Order of Republic of Moldova, and Honorable Citizen of City of Chisinau.

Born on the November 29, 1914 in Lesnoe village, Tighina county, she graduates medical university in Bucharest, attending the courses of some of the most famous professors of that time. She climbs the hierarchy of the medical profession, starting as an extern, then – as intern in the most prestigious clinics of Bucharest.

She started her professional career as a family practitioner, but was recruited as a military surgeon during the Second World War.

For more than half a century, (May 1946 – February 2001) she was actively involved in the surgical departments of the „Nicolae Testemitanu” State University of Medicine and Pharmacy, rising from intern, assistant professor, associate professor, university professor, to Academician of Medical Academy in Russia. Her greatest achievement was to separate pediatric surgery as a distinct discipline, building a vast knowledge base, and developing ever more complex techniques in the field through research and experimentation. Founder of Moldovan pediatric surgery, Academician Natalia Gheorghiu is for us as an architect whose masterpiece cannot be criticized.

In 1957, she was named Chief of Pediatric Surgery, a function she performed with authority and competence until her retirement in 1986, though she continued to work as a professor until February 2001.

Natalia Gheorghiu made a titanic effort to development pediatric surgery in Moldova. She drastically extended the clinical and study base of the department in a remarkably short period of time, managed to provide the clinic with the most modern devices for diagnostics and treatment, and convinced the university leadership to open a University Clinic, and, also, the first Clinic of Pediatric Surgery in the Republic of Moldova.

She embraced pediatric surgery immediately after war

Personalitate integră, înzestrată cu un profund sentiment civic, a fost conștientă de viitorul medicinei din republică, de aceea a pregătit o pleiadă de discipoli, care muncesc cu aceeași dăruire de sine. Colectivul creat de Dna profesoară la catedră a constituit temelia celei mai importante școli științifice – școala de chirurgie, ortopedie, traumatologie, urologie, anesteziologie și reanimatologie pediatrică, școala pediatrică reconstructivă și reparatorie.

Omnia Natalia Gheorghiu a fost o personalitate de o certă probitate profesională, dotată cu sinceritate, înțelepciune. Diagnostician de mare finețe, care poseda o tehnicitate chirurgicală aparte, a fost un gânditor prin excelență al gestului chirurgical; a avut un simț deosebit la intuirea complicațiilor postoperatorii, și-a îngrijit întotdeauna deosebit de atent bolnavii. A inspirat bolnavilor încredere și dragoste caldă, găsind pentru fiecare cuvântul potrivit, care le reda optimismul. A studiat permanent, până la ultima suflare, fiind la curent cu ultimele noutăți chirurgicale. Succesiunea exactă a celor mai importante realizări ale Doamnei Natalia Gheorghiu ca specialist-chirurg, savant, Om de Omenie, este greu de stabilit. Putem însă spune, că, în mod cert, ele au fost precedate de punerea la punct a cercetărilor în anatomia și fiziologia copilului, fiind, inițial, remarcată prin preocupările sale de chirurgie experimentală, mai apoi – de cea aplicată.

A contribuit mult la formarea tinerilor chirurși, care, aflați în diverse secții de chirurgie din țară și de peste hotarele ei, îi păstrează și acum o vie și frumoasă amintire.

Lupta cu boala s-a dovedit a fi, uneori, peste puterile strălucitelor sale capacități. Da, curajoasă fiind, nu și-a ascuns „înfrângerile”, aducându-le mereu la „judecata” colegilor, în discuția Societății Chirurgilor, convinsă că din fiecare nereușită se pot trage învățăminte, concluzii și se poate învăța ceva.

Prin neobosita sa activitate, a contribuit esențial la diversificarea chirurgiei abdominale a nou-născutului; a avut mari realizări în chirurgia tubului digestiv (preponderent chirurgia colonului, regiunii ano-rectale), chirurgia ficatului, căilor biliare, tumorilor mediastinale și retroperitoneale, chirurgia toracică, urologică, plastică, în domeniile ortopediei și traumatologiei, combustiologiei, anesteziologiei și terapiei intensive, hemodializei etc.

Valoroasa sa activitate științifică s-a încununat cu două teze: cea de doctor în științe medicale (1949) și cea de doctor habilitat în științe medicale (1954), susținute cu calificatul „excellent”. De asemenea, a avut 650 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare, 6 monografii, 5 culegeri tematice, două brevete – iată opera din cei 57 de ani de activitate a Marelui Savant. Articolele și monografiile academicianului Natalia Gheorghiu nu prezintă doar interes istoric; și în prezent ele sunt actuale și utile, în pofida diversificării continui a metodelor de diagnostic și tratament.

După retragerea din chirurgia activă, profesorul Natalia Gheorghiu a continuat să fie consilierul generațiilor de discipoli, pe care i-a format timp de 52 de promoții. Mulți dintre discipoli erau oaspeți frecvenți ai profesorului Natalia Gheorghiu, care locuia pe strada Florilor din capitală.

Nesecatul spirit activ, zbuciumul creator și imensul aport al marelui savant au fost prețuite la jubileul de 80 de ani al

and proved herself to be a surgeon of European renown. Possessing a deep sense of civic responsibility, she ensured the future of surgery and pediatric medicine in Moldova by training and setting along this path a great number of medical professionals. Her students and staff became the foundation of the most important medical schools in the country – the schools of surgery, orthopedy, traumatology, urology, anesthesiology, pediatric intensive care and pediatric reconstructive surgery.

Her wisdom, intuition, and depth of knowledge came across in the setting of her diagnostics, excellent surgery performance, her foresight of post-operative complications, and the special care she always took of her patients. A lifelong learner, she was up to date with the latest techniques and discoveries in the surgical world until she breathed her final breath.

It is difficult to establish a chronological list of her most important achievements, as a savant, surgeon, or simply as a remarkable human being. We can certainly say her pediatric career started with the detailed study of child anatomy and physiology, which was clear in her preoccupations of experimental surgery, and later, applied surgery.

At times helpless when facing a disease but always resolute, she shared her failures with the Surgical Society, convinced that valuable lessons can be learned even from defeat. Her tireless efforts in abdominal, hepatic and biliary surgeries, mediastinal tumors, retroperitoneal tumors, thoracic, urology, plastic surgeries, orthopedy, traumatology, anesthesiology, resuscitation, and hemodialysis resulted in the diversification of new-born surgery.

Her valuable scientific activity culminated with two theses: PhD-thesis (1949), and *Doctor Habilitatus* thesis (1954), both graded as „excellent”. Her other works over her 57 year long career include 650 medical scientific articles published in Moldova and abroad, 6 books, 5 guides in various medical fields, and 2 brevets. Her articles and books aren't just of historic interest; they are actual and useful in spite of the continuous diversification of investigation methods.

Following her retirement from active surgery, she continued on teaching and counseling new generations of medical professionals (52 promotions). Many of them were frequent guests at her home on Florilor Street in Chisinau.

Her boundless energy and tireless dedication to the medical profession were celebrated at her 80th anniversary with the award of Moldova's highest civilian distinction: the Order of the Republic, adorned with an additional 4 devices. In this small way, the country expressed gratefulness for her unmatched contributions to surgery, pediatric surgery, and medicine.

Natalia Gheorghiu passed away on the February 4, 2001, at the age of 86. Feeling that she was near the end in the days leading up to her passing, she said her good-byes to students and colleagues as she never had before.

Those of us who remain in the schools of Surgery, Orthopedy, Traumatology, Urology, Neurosurgery, Anesthesia, Intensi-

Domniei sale cu cea mai înaltă decorație a țării – Ordinul Republicii, anticipat de încă 4 ordine și medalii. Astfel, a fost exprimată recunoștința față de această distinsă personalitate pentru contribuția deosebită la progresul chirurgiei, chirurgiei pediatrice și, în general, al medicinei din Republica Moldova.

Natalia Gheorghiu s-a stins din viață în ziua de 4 februarie, la vârsta de 86 de ani. A plecat în această ultimă călătorie, având un puternic presentiment. Și-a luat rămas bun de la toți discipolii, asistentele și infirmierele din clinică, așa cum nu a făcut-o niciodată.

A fost o bună cunoscătoare a istoriei Basarabiei, având și o vastă cultură umanistă. Ca un bun povestitor al unor întâmplări de demult, a înțeles viața cu un umor cald și subtil.

Toate acestea s-au întrunit în Chirurgicalul, Savantul Natalia Gheorghiu, figură remarcabilă a medicilor și chirurgilor pediatri din Republica Moldova.

Celor rămași în Clinicile de Chirurgie, Ortopedie, Traumatologie, Urologie, Neurochirurgie, Anestezie, Reanimare, Combustologie și Oncologie pediatrică ne vor lipsi de aici înainte nu numai un sfat bun al unui chirurg cu mare experiență, dar și zâmbetul ei fin, uneori trist.

În numele elevilor academicianului Natalia Gheorghiu,
la cei 100 de ani de la nașterea Savantului,
Eva Gudumac, dr. hab. șt. med, prof. univ.,
academician al AȘM

ve care, Combustion and Pediatric Oncology will not only miss her enlightened advice, but also her warm, delicate smile.

In the name of Academician Natalia Gheorghiu' Students, at the 100th anniversary of her birth,
Eva Gudumac, *dr. habilitatus*, university professor,
Academician of ASM